

•**Заборона на осмислення:** Через цю конструкцію владна меншість позбавляє більшість громадян можливості адекватно усвідомлювати свої інтереси та організувати колективну взаємодію для їх реалізації. Це підриває основи демократичного суспільства і сприяє підтримці статус-кво.

•**Зміцнення привілейованого положення владних еліт:** Віртуальна реальність служить захистом привілейованого становища владних меншин, оскільки дезорієнтує суспільство і відвертає увагу від справжніх проблем та викликів, що стоять перед більшістю.

•**Психологічні наслідки:** Відсутність можливості для критичного мислення та усвідомлення соціальних реалій веде до колективної апатії та дезінформації, що ускладнює побудову активної громадянської позиції. Виникає ситуація соціальної дезорієнтації, коли індивіди не можуть чітко розрізнити реальність від ілюзії, що ускладнює їхню здатність до адекватної соціальної взаємодії та формування спільних цінностей.

•**Необхідність свідомої взаємодії:** Усвідомлення цих процесів є критично важливим для розвитку інклюзивних наративів, які б сприяли відновленню соціальної єдності і забезпеченню активної участі громадян у формуванні суспільної реальності. Для протидії цим явищам необхідно розвивати нові підходи, які б підтримували критичне мислення, підвищували обізнаність громадян і сприяли формуванню інклюзивних наративів, здатних протистояти маніпуляціям.

Гончар Максим Вікторович

Науковий керівник – ст. викладач Сергієва А.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

Психологія та педагогіка як одні із соціально-поведінкових наук мають ряд особливостей у порівнянні з іншими гуманітарними чи, тим більш, технічними дисциплінами. Вони є чимось схожим на живий об'єкт, що постійно змінюється, оскільки є репрезентацією суспільства, але без плоті і крові – лише сукупність наших поведінкових особливостей, заснованих на розумовій діяльності, керуючим центром якої є свідомість. Зважаючи на те, що остання залишається фактично невизначеною, а суспільство стрімко розвивається та видозмінюється, сьогодні психологія та педагогіка мають досить велику кількість нерозв'язаних питань. З кожним наступним поколінням з'являються нові бачення та підходи для розв'язання старих проблем, водночас як нові набирають обертів та змушують шукати методи боротьби з ними для покращення якості життя кожного з нас.

Багато учених сьогодні, як українських, так і закордонних, проводять дослідження в області проблематики сучасної психології та педагогіки, діляться власним поглядом на них та пропонують можливі рішення. За останні п'ятнадцять років з'явилися публікації Л. Херншоу, В. Татенка, І. Сальник, присвячені вищезазначеній темі. Вони наголошують в першу чергу на адаптації до змін у суспільстві, переосмисленні минулого та розвитку нової методології.

Сьогодні серед учених існує плутанина в розумінні того, що саме досліджує психологія. Тому важливим завданням залишається чітке визначення об'єкта та предмета дослідження – речей, без яких важко уявити будь-яку іншу науку. Вони мають окреслити межі досліджуваного матеріалу та створити певну систему, на якій надалі будуть базуватись інші пов'язані поняття. Основне питання, на яке досі ніхто не здатен дати чітку відповідь, яка задовольнила б відразу всіх науковців – це: "Що є власне людська свідомість за своєю сутністю?". Необхідно враховувати суб'єктивність сприйняття дійсності кожним окремим індивідом, що ускладнює пошук дійсно універсальних теорій та практик, які працювали б для кожного чи хоча б значної групи людей. Саме тому зараз психологія стикається з гострою проблемою розробки та імплементації нових методів дослідження, які при цьому не порушували б права людини. Наразі психологія переживає кризу переходу до інших парадигм дослідження свідомості індивіда. Існує більше сотні різних підходів для визначення та

профілактики психологічних проблем, деякі популярні із них – це психоаналіз, гуманістична психологія, гештальт-психологія, когнітивно-поведінкова терапія. Часто багато з них суперечать одна одній у своєму трактуванні об'єкта дослідження і, як наслідок, різняться підходи до розв'язання психологічних проблем. Тому постає закономірна дилема: чи потрібно та взагалі можливо створити єдину теоретичну основу для психології, чи все ж необхідно визнати та прийняти плюралізм парадигм як основний шлях розвитку?

З огляду на неоднозначні та напружені соціальні, економічні та екологічні умови, в яких живе сучасне суспільство, зростає потреба у знаннях психології людських відносин та нашого сприйняття оточення. Це може стати в пригоді у вирішенні гострих соціальних конфліктів, які нікуди не поділись, якщо згадати, для прикладу, проблему толерантного ставлення до національних меншин чи людей з нетрадиційною орієнтацією, гендерну нерівність, яка досі існує в багатьох сферах життя, зокрема у нашій культурі. Також в сучасному світі психологія має на меті пошук способів подолання надмірного стресу у людей через перенавантаження на роботі чи неякісний відпочинок. Психологія повинна знайти шлях ефективною та дієвою інтеграції своїх теоретичних досягнень у поле практики: від консультування до психотерапії.

Психологію складно уявити без взаємодії та обміну знаннями з іншими науками, такими як, для прикладу, біологія, соціологія, філософія, нейрофізіологія. Проблема полягає в явищі редуccionізму – зведенні психічного виключно до процесів певної категорії. Тому критично важливим залишається знаходження балансу між біологічними та соціокультурними факторами у вивченні людської психіки[1].

Подібно до психології, педагогіка стикається з кризою методології, що характерно для усіх гуманітарних і соціальних наук. Ця криза є результатом невідповідності традиційних теорій сучасним реаліям. У сучасному світі соціальні зміни відбуваються з небаченою швидкістю, що вимагає від педагогічної науки швидкого адаптування до нових умов[3]. Традиційні підходи в освіті можуть не враховувати нові форми комунікації та взаємодії, які виникають у зв'язку з цифровізацією та глобалізацією[2]. Педагогічна наука повинна розробляти нові моделі навчання, які відповідатимуть реаліям сучасного мультикультурного середовища та допомагатимуть долати виклики, пов'язані з інтеркультурною взаємодією. Також варто переглянути те, як соціум впливає на процеси навчання та виховання, та яким чином можливо поєднати культурологічні підходи з природничими.

У сучасній педагогіці часто наявна відсутність ефективного впровадження наукових розробок у навчальний процес, що гальмує розвиток науки. Це спричинено здебільшого відсутністю діалогу між науковцями та практиками[3].

Сучасна педагогіка акцентує увагу на важливості самостійної роботи студентів, що сприяє розвитку навичок самоосвіти. Однак, часто студенти не вміють ефективно організувати свою діяльність власноруч. Необхідно вдосконалювати методи навчання, які спрямовані на розвиток навичок самоорганізації та критичного мислення, що допоможе студентам краще засвоювати новий матеріал.

У закладах вищої освіти наявна проблема недостатньої інтеграції теоретичних знань із практичною підготовкою студентів. Багато теоретичних концепцій, які вивчаються в університетах, важко застосувати на практиці. Педагогіка повинна розробляти нові підходи до навчання, які б дозволяли студентам краще підготуватися до реальних умов праці та забезпечували інтеграцію теоретичних знань у практичну діяльність[2].

Таким чином, для подолання кризових явищ у сучасних психології та педагогіці необхідно забезпечити відкритість до нових ідей, міждисциплінарну співпрацю та переосмислення ключових принципів навчання та виховання в умовах постмодерного суспільства. Лише так можна підготувати підґрунтя для подальшого розвитку цих наук та їх внеску у підвищення якості життя людини.

Література

1.Татенко В.О. «Сучасна психологія».-Київ:2009.-288с.

2. Сільвейстр А., Моклюк М. «Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Мотивація навчання студентів як психолого-педагогічна проблема».-2014.-№5.-152-158 с.

3. Сухомлинська О. В. «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи (Випуск 3). Історія педагогіки як наука і як навчальний предмет: актуальні проблеми».-2003

Гребенюк Олексій Сергійович
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.
Державний біотехнологічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

Проблема емоційного вигорання серед педагогів та психологів стає однією з найактуальніших проблем сучасності. Емоційне вигорання стало серйозною проблемою для освітян та психологів у сучасному світі.

Зростання навантаження, високі вимоги до результатів та соціальні очікування часто призводять до хронічного стресу, що, у свою чергу, погіршує якість навчального процесу та психологічного консультування. Емоційне вигорання виявляється у зниженні мотивації до роботи, постійній втомі, а також виникненні психологічних розладів.

Масове впровадження цифрових технологій кардинально змінило спосіб навчання та взаємодії дітей із навколишнім світом. Хоча гаджети полегшують доступ до інформації, вони також викликають занепокоєння з приводу впливу на увагу, пам'ять та мислення.

Довготривале користування електронними пристроями може призводити до зниження концентрації, а також збільшувати ризик розвитку залежності від цифрових технологій.

Пандемія коронавірусу внесла значні зміни у життя дітей та підлітків. Перехід на дистанційне навчання, ізоляція від однолітків та обмеження соціальних контактів суттєво вплинули на психоемоційний стан молоді. Відсутність прямого контакту та зниження соціалізації викликали нові труднощі в навчанні, особливо у молодших школярів. Зростання тривожних розладів, депресій та інших психічних проблем стало викликом для сучасної педагогіки та психології.

Інклюзивна освіта, яка передбачає навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх закладах, досі стикається з численними викликами. Відсутність достатньої кількості спеціалістів, низький рівень адаптації навчальних програм та недостатнє фінансування є основними перешкодами для ефективної інклюзії.

У сучасному світі глобалізація та міграційні процеси призводять до зростання кількості дітей, які стикаються з труднощами адаптації в нових школах та суспільствах. Це особливо стосується дітей-мігрантів, які можуть відчувати культурний шок, ізоляцію та труднощі у спілкуванні.

Роль психологів у суспільстві продовжує зростати, що викликає необхідність перегляду етичних стандартів їхньої діяльності. У роботі з дітьми важливими є питання конфіденційності, згоди на терапію та відповідальності за інтервенції.

Водночас педагоги також стикаються з етичними дилемами, пов'язаними із взаємодією з учнями та їхніми батьками.

Розвиток емоційного інтелекту у дітей та підлітків є дуже важливим. Емоційний інтелект відіграє ключову роль у формуванні особистості та соціальних навичок. У сучасній педагогіці зростає розуміння важливості навчання дітей розпізнаванню своїх емоцій, вміння управляти ними та вибудовувати ефективну взаємодію з оточуючими.

Широке використання соціальних мереж серед молоді має суттєвий вплив на їхню самооцінку, розвиток особистості та психічне здоров'я. Постійне порівняння себе з іншими, кібербулінг та надмірне споживання інформації можуть призводити до підвищення рівня тривожності, депресії та зниження соціальних навичок.